

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/106/2022
Identifikačné číslo spisu:	6119389989
Dátum vydania rozhodnutia:	27.09.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Jozef Kolcun
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:6119389989.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Ľ. E., narodeného XX. K. XXXX, R., H.Á. XXXX/.X, zastúpeného advokátskou kanceláriou LAW FIRM s.r.o., Bratislava, Špitálska 10, IČO: 36 867 209, proti žalovanému Všeobecná úverová banka a.s., Bratislava, Mlynské Nivy 1, IČO: 31 320 155, zastúpenému advokátskou kanceláriou Remedium legal, s.r.o., Bratislava, Pajštúnska 5, IČO: 53 255 739, o zaplatenie 1 468,95 eura s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Trenčín pod sp. zn. 12Csp/90/2019, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 28. septembra 2021 sp. zn. 6CoCsp/37/2021 takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Trenčíne z 28. septembra 2021 sp. zn. 6CoCsp/37/2021, rozsudok Okresného súdu Trenčín z 19. apríla 2021 č. k. 12Csp/90/2019-124 a uznesenie Okresného súdu Trenčín z 24. novembra 2021 č. k. 12Csp/90/2019-170 z r u š u j e a v e c v r a c i a Okresnému súdu Trenčín na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Trenčín (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 19. apríla 2021 č. k. 12Csp/90/2019-124 žalobu zamietol (I. výrok). Výslovil, že žalobca je povinný zaplatiť žalobcovi (správne ma byť žalovanému, pozn. dovolacieho súdu) náhradu trov konania v rozsahu 100 % k rukám jeho právneho zástupcu Remedium Legal, s.r.o., v lehote 6 mesiacov po právoplatnosti uznesenia súdneho úradníka tunajšieho súdu, ktorým bude po právoplatnosti rozsudku vyčíslená výška náhrady trov konania (II. výrok).

1.1. V odôvodnení súd prvej inštancie uviedol, že žalobca dňa 02.06.2006 podpísal Žiadosť o aktiváciu bankomatky Quatro od žalovaného a na základe tejto žiadosti mu žalovaný dňa 06.06.2006 podpísal túto žiadosť a schválil úverový rámec vo výške 30.000,- Sk t. j. 995,82 eura s mesačnou splátkou výške 1.000,- Sk, t. j. 33,19 eura. Dňa 06.06.2006 bola takto medzi stranami sporu uzavretá Zmluva o vydaní a používaní kreditnej platobnej karty N. B.K., na základe ktorej žalovaný poskytol žalobcovi kreditnú kartu, ku ktorej bol vedený účet číslo XXXXXXXXXX. Podľa údajov vo výpisoch z pôžičkovej karty Quatro žalobcu štandardná splátka bola vo výške 33,19 eura, štandardná úroková sadzba vo výške 22,80 % ročne, bez uvedenia výšky RPMN. Na rube tejto žiadosti/zmluvy bol uvedený spôsob výpočtu RPMN, možnosti zmeny a spôsob ukončenia - zánik predmetnej zmluvy.

1.2. Súd prvej inštancie sa najskôr zaoberal, či sa na žalované právo vzťahuje 10 ročná objektívna premlčacia lehota podľa § 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka, teda či išlo na strane žalovaného o úmyselné bezdôvodné obohatenie, tak ako to tvrdil žalobca s poukazom na rozhodovaciu prax súdov a povinnosti z toho plynúce pre žalovaného. Súd zistil, že v čase uzavretia zmluvného vzťahu medzi stranami sporu dňa 06.06.2006 v predmetnej žiadosti/zmluve o úvere revolvingového typu boli splnené zákonné podmienky, podľa uvedeného § 3 ods. 6 zákona číslo 258/2001 Z. z. v znení ku dňu uzavretia zmluvy ako aj súdnej praxe, pretože pri revolvingovom úvere sa nedá určiť RPMN, tak ako to uviedol žalovaný v písomnom vyjadrení. Žalobca namietal aj chýbajúcu náležitosť úverovej zmluvy, a to rozdelenie splátky na istinu, úrok a poplatky. K tomuto ustanoveniu zaujal názor Súdny dvor EÚ vo svojom rozsudku zo dňa 09.11.2016 vo veci C-42/15 Home Credit Slovakia a.s. - Klára Bíróová, podľa ktorého článok 10 ods. 2 písmená h) - j) smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS v spojení s článkom 22 ods. 1 tejto smernice sa má vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, akou je vnútroštátna právna úprava dotknutá vo veci samej, podľa ktorej musí zmluva o úvere špecifikovať rozpis každej splátky určenej podľa prípadu na amortizáciu istiny, splatenie úrokov a ostatných nákladov. Súd prvej inštancie považoval predmetnú úverovú zmluvu za uzavretú v súlade so zákonom č. 258/2001 Z. z., preto nemohlo dôjsť na strane žalovaného pri jej uzatváraní k úmyselnému bezdôvodnému obohateniu. Poukázal aj na to, že predmetná zmluva bola uzavretá v roku 2006 a žalobca v písomných vyjadreniach nepoukázal na žiadne súdne rozhodnutie, ktoré by bolo vydané pred dňom uzavretia predmetnej zmluvy z roku 2006. Z tohto dôvodu sa na žalované právo vzťahuje žalovaným vznesená námietka premlčania podľa § 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka v trojročnej objektívnej lehote. Podľa vyššie uvedeného ustanovenia i súdnej praxe začiatok plynutia trojročnej objektívnej premlčacej lehoty začne dňom, kedy došlo k bezdôvodnému obohateniu, čo v danom prípade bol deň, kedy žalobca naposledy zaplatil splátku úveru, a to nesporný deň 28.08.2015 (podľa výpisu z účtu žalobcu i tvrdenia v žalobe). Táto trojročná lehota uplynula dňa 28.08.2018, avšak žaloba bola podaná na súd (Okresný súd Banská Bystrica) až dňa 11.10.2019, teda po jej uplynutí. Keďže subjektívna premlčacia lehota nemôže predĺžiť objektívnu lehodu, nemá právny význam skúmať v danej veci začiatok a koniec plynutia subjektívnej premlčacej lehoty. Týmto došlo k oslabeniu žalovaného práva a jeho vymožiteľnosť a súd žalobu z tohto dôvodu zamietol ako nedôvodnú.

1.3. Výrok o trovách konania odôvodnil ustanovením § 255 ods. 1 CSP a priznal plne úspešnému žalovanému náhradu trov konania v rozsahu 100 % proti neúspešnému žalobcovi. Podľa § 232 ods. 3 CSP bola určená dlhšia lehota na plnenie vzhľadom na zhoršenú ekonomickú situáciu pre pandémiu ochorenia Covid-19.

2. Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu rozsudkom z 28. septembra 2021 sp. zn. 6CoCsp/37/2021 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil (výrok I.). Vyslovil, že žalovaný má nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % (II. výrok).

2.1. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že v danej veci nemohlo dôjsť na strane žalovaného pri uzatváraní úverovej zmluvy k úmyselnému bezdôvodnému obohateniu, stotožnil sa s právnym názorom súdu prvej inštancie, keď vyššie uvedené námietky žalobcu posúdil ako nedôvodné z nasledovných dôvodov.

2.2. Zo skutkových zistení súdu prvej inštancie vyplynulo, že žalobca poslednú splátku úveru žalovanému zaplatil dňa 28.08.2015. Odvolací súd súhlasí s názorom súdu prvej inštancie, že týmto dňom začala plynúť žalobcovi trojročná objektívna premlčacia lehota na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia na súde. Týmto dňom žalobca preukázateľne získal informácie na základe, ktorých si mohol urobiť dostatočný úsudok o tom, že jeho platby titulom predmetnej úverovej zmluvy presiahli v úhrne výšku istiny úveru poskytnutej zo strany žalovaného. Preto pokiaľ uplynula objektívna trojročná premlčacia doba (dňa 28.08.2018), ako v danej veci, keď žaloba bola podaná až dňa 11.10.2019, nárok žalobcu bol premlčaný, a to bez ohľadu na prípadné plynutie subjektívnej premlčacej doby.

2.3. Podľa názoru odvolacieho súdu nemožno uvažovať o tom, že by žalovaný úmyselne uzatváral neplatné zmluvy, respektíve zmluvy, ktoré by neobsahovali zákonom požadované náležitosti s tým úmyslom, aby získal od svojich dlžníkov bezdôvodné obohatenie. Žalovaný je síce bankovým subjektom a jeho predmetom podnikania je poskytovanie úverov, a teda žalovaný uzatvára viaceré obdobné zmluvy so svojimi klientmi, no táto skutočnosť, ani v prípade obsahových, či formálnych nedostatkov týchto

zmlúv, ešte samotná nepreukazuje ani len nepriamy úmysel žalovaného konať tak, aby v rozpore s právom získal od svojich klientov bezdôvodné obohatenie. Žalobca nepreukázal, že za týmto účelom žalovaný uzatváral predmetnú zmluvu so žalobcom. Okrem uvedeného z vykonaného dokazovania a zo záverov súdu prvej inštancie, s ktorými sa odvolací súd plne stotožňuje nevyplýva, že by predmetná zmluva zo dňa 02.06.2006 obsahovala také nedostatky (a to vo vzťahu k námietkam o RPMN, či rozdelení splátky na istinu, úrok a poplatky), ktoré by nasvedčovali úmyslu žalovaného získať bezdôvodné obohatenie.

2.4. Odvolací súd zastáva názor, že zo strany žalovaného sa nejednalo o úmyselné bezdôvodné obohatenie s tým, že nepriamy úmysel žalovaného získať majetkový prospech bez právneho dôvodu na úkor žalobcu by spočíval v konaní žalovaného pri uzatváraní zmluvy, pri nerešpektovaní povinností stanovených zákonom o spotrebiteľských úveroch a ustanoveniami zameranými na ochranu spotrebiteľa. Odvolací súd poukázal na to, že v predmetnom konaní nebolo preukázané, že žalovaný pri uzatváraní vedel, že spôsobuje bezdôvodné obohatenie a takýto následok (bezdôvodné obohatenie) chcel spôsobiť, t. j. že uzatvára zmluvu so žalobcom s tým, že chcel získať bezdôvodné obohatenie (priamy úmysel) alebo bol aspoň s takýmto následkom uzročený (nepriamy úmysel).

2.5. Výrok o náhrade trov odvolacieho konania odôvodnil ustanovením § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 225 ods. 1, § 262 ods. 1 CSP. V odvolacom konaní bol úspešný žalovaný. Odvolací súd preto priznal žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj ako „dovolateľ“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Uviedol, že strany sporu uzavreli dňa 06. júna 2006 zmluvu o vydaní a používaní kreditnej platobnej karty N. B.K., ktorá bola spracovaná ako formulárová zmluva. Žalovaný podnikal okrem iného aj v oblasti poskytovania úveru (dokonca bankou), a teda mu musí byť zrejmé, aké náležitosti musí obsahovať zmluva o spotrebiteľskom úvere, ako aj aké sankcie vyplývajú z neuvedenia zákonom požadovaných náležitostí. Takýto subjekt si je vedomý toho, aké právne predpisy regulujú jeho činnosť, aké náležitosti musí obsahovať zmluva o spotrebiteľskom úvere, pričom, ak ich neobsahuje, znamená to nepochybne úmyselné porušenie zákona, čo spôsobuje záver, že taktiež bezdôvodné obohatenie, ktoré takýmto spôsobom vzniklo, je bezdôvodným obohatením získaným úmyselne.

3.1. Vo vzťahu k aplikovaniu desaťročnej alebo trojročnej objektívnej premlčacej doby poukazuje na rozsudok Súdného dvora EÚ sp. zn. C485/19 zo dňa 22. apríla 2021 (vyhlásený, teda po vynesení prvostupňového rozsudku) podľa ktorého zásada efektivity sa má vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje, že na žalobu podanú spotrebiteľom o vrátenie súm neoprávnene zaplatených v rámci plnenia zmluvy o úvere na základe nekalých podmienok v zmysle smernice rady 93/13/EHS z 05. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách alebo na základe podmienok, ktoré sú v rozpore s požiadavkami smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS sa vzťahuje trojročná premlčacia lehota, ktorá začína plynúť odo dňa, keď došlo k bezdôvodnému obohateniu. Právnu prax však zásadne ovplyvnilo rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 18.10.2018 sp. zn. 1Cdo/238/2017, podľa ktorého nie veriteľ má dôkazné bremeno dokazovať svoju nebanalitosť, ale spotrebiteľ má povinnosť dokazovať vedomostnú a vôľovú zložku úmyselného konania na strane veriteľa.

3.2. Z informácií poskytnutých vnútroštátnym súdom, a to najmä v rámci jeho prvej otázky totiž vyplýva, že trojročná lehota stanovená § 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka začína plynúť odo dňa, keď došlo k bezdôvodnému obohateniu, pričom k premlčaniu dôjde aj vtedy, keď spotrebiteľ nie je sám schopný posúdiť, či je zmluvná podmienka nekalá, alebo keď nevedel o nekalej povahe predmetnej zmluvnej podmienky. V tejto súvislosti je potrebné zohľadniť znevýhodnené postavenie, v ktorom sa spotrebiteľ nachádza voči predajcom alebo dodávateľom, pokiaľ ide o vyjednávaciu silu ako aj úroveň informovanosti a skutočnosť, že je možné, že spotrebiteľia nevedia o svojich právach vyplývajúcich zo smernice 93/13 alebo smernice 2008/48, prípadne že nepoznajú rozsah. Úmysel predajcu alebo dodávateľa, ktorý využil zmluvnú podmienku považovanú za nekalú, nemá vo vzťahu k právam spotrebiteľov vyplývajúcim, z ustanovení smernice 93/13 žiadny význam, a to isté platí aj pokiaľ ide o článok 10 ods. 2 smernice 2008/48. Preto spotrebiteľ nemôže mať na účely uplatnenia svojich práv vyplývajúcich z týchto ustanovení povinnosť preukazovať úmyselnú povahu konania príslušného

predajcu alebo dodávateľa. Z toho vyplýva, že možnosť predĺžiť trojročnú premlčaciu lehotu pod podmienkou, že spotrebiteľ preukáže úmysel predajcu, alebo dodávateľa ako je ustanovená v § 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka, nemôže vyvrátiť konštatovanie uvedené v predchádzajúcom bode tohto rozsudku.

3.3. Súd pri aplikácii vnútroštátneho práva musia brať do úvahy smernice EÚ ako výkladové pravidlo (takzvaný nepriamy účinok smerníc, respektíve eurokonformný výklad vnútroštátneho práva). Súd teda musí pri aplikácii vnútroštátneho práva použiť také výkladové metódy uznávané vnútroštátnym právom, ktoré umožnia vyložiť vnútroštátne právo spôsobom, ktorý povedie k výsledku požadovanému smernicou.

3.4. V predmetnom prípade ostala spornou otázka, či sa právo žalobcu na vydanie bezdôvodného obohatenia voči žalovanému premlčuje v trojročnej alebo desaťročnej objektívnej premlčacej lehote.

3.5. S poukazom na vyššie uvedené je žalobca toho právneho názoru, že na posúdenie toho, či je jeho právo premlčané, je potrebné aplikovať desaťročnú objektívnu premlčaciu lehotu (a teda záver prvostupňového súdu a odvolacieho súdu, že právo žalobcu sa premlčalo v trojročnej objektívnej premlčacej lehote, je nesprávny).

3.6. Žalobca ďalej podotkol, že uvedená právna otázka nebola dovolacím súdom v kontexte vyššie citovaného rozsudku Súdneho dvora EÚ (po jeho vynesení) doposiaľ riešená.

3.7. Na vyššie citovaný rozsudok Súdneho dvora EÚ poukázal žalobca už v jeho vyjadrení (replike) zo dňa 12. júla 2021 (k vyjadreniu žalovaného k podanému odvolaniu). Bolo preto povinnosťou odvolacieho súdu sa s týmto v rozsudkom náležite vysporiadať. Odvolací súd však v odôvodnení napadnutého rozsudku iba stroho uviedol, že žalobca poukazoval na rozsudky súdov SR ako aj na judikatúru Súdneho dvora EÚ. Mal za to, že úmysel žalovaného bezdôvodne sa obohatiť na jeho úkor bol daný už od uzatvorenia zmluvy. Takéto odôvodnenie rozsudku nemožno podľa názoru žalobcu považovať za postačujúce, obzvlášť za situácie, kedy ide o vyriešenie právnej otázky, od ktorej posúdenia je závislé celé rozhodnutie. Povinnosťou súdu rozhodnutie náležite odôvodniť, je odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá so všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby ako aj so špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej, sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Za znemožnenie strane uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že dochádza k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP, treba považovať aj taký nedostatok rozhodnutia súdu, keď rozhodnutie neobsahuje žiadne dôvody, alebo ak v ňom absentuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie vo veci, prípadne, ak argumentácia obsiahnutá v odôvodnení rozhodnutia je natoľko vnútorne rozporná, že rozhodnutie ako celok je nepresvedčivé.

3.8. Vzhľadom na skutkový a právny stav veci ako aj dôvody a skutočnosti uvedené v tomto dovolaní navrhol, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

4. Žalovaný vo svojom vyjadrení navrhol podané dovolanie odmietnuť v súlade s ustanovením § 447 písm. c) CSP, respektíve pokiaľ dovolací súd dospel k záveru o prípustnosti niektorého z dovolacích dôvodov vymedzených žalobcom v podanom dovolaní, dovolanie v zmysle ustanovenia § 448 CSP zamietnuť a priznať mu nárok na náhradu trov dovolacieho konania v rozsahu 100 %.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo rozhodnutie odvolacieho súdu vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolanie je prípustné i dôvodné.

6. V podanom dovolaní dovolateľ uplatnil dovolacie dôvody v zmysle § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. b) CSP, pričom vec prejednávajúci senát považoval v tomto prípade za opodstatnené dať prednosť vecnému prieskumu napadnutého rozsudku odvolacieho súdu pred procesným prieskumom (pozri obdobne rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/198/2019, 4Cdo/200/2019, 4Cdo/36/2020,

8Cdo/28/2017).

7. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

8. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

10. Dovolateľ namietá, že rozhodnutie odvolacieho súdu v danom spore záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená, konkrétne „či sa právo žalobcu na vydanie bezdôvodného obohatenia voči žalovanému premlčí v trojročnej alebo desaťročnej objektívnej premlčacej lehote“

11. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu a tiež, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie. Dovolací súd je viazaný iba vymedzením právnej otázky, ktoré považuje dovolateľ za nesprávne, nie určením, pod ktorý prípad prípustnosti jej riešenia (§ 421 ods. 1 CSP) táto otázka spadá. Prípustnosť podaného dovolania teda dovolací súd posudzuje vždy autonómne podľa jeho obsahu (8Cdo/54/2018, I. ÚS 51/2020). K dovolateľom položennej právnej otázke poznajúc vlastnú rozhodovaciu prax, dovolací súd dospel k záveru, že táto právna otázka je v praxi odvolacieho súdu vyriešená, a preto posudzoval prípustnosť podaného dovolania z § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

12. Dovolací súd k predmetnej právnej otázke odkazuje na uznesenia odvolacieho súdu sp. zn. 7Cdo/268/2021 zo dňa 28. februára 2022:

„6. Dovolateľka poukázala ďalej na to, že odvolací súd nesprávne vyriešil právne otázky, ktoré ešte neboli vyriešené v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu, a od ktorých záviselo jeho rozhodnutie, a to
· „či sa vzťahuje na premlčanie nároku dlžníka na vydanie bezdôvodného obohatenia z úverovej zmluvy desaťročná premlčacia lehota podľa §107 ods. 2 OZ bez ďalšieho z toho dôvodu, že veriteľ (banka) je profesionálom a podniká v oblasti poskytovania úverov“

· „či možno kritériá pre začatie plynutia subjektívnej premlčacej lehoty na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia podľa § 107 ods. 1 OZ vyhodnocovať bez zohľadnenia objektívnych skutočností, iba na základe tvrdenia žalobcu a ním predloženého písomného stanoviska tretej osoby o právnej kvalifikácii tohto nároku“.

12. Dovolací súd konštatuje, že právne otázky položené dovolateľkou sú vyriešené riešené judikatúrou ad1/ rozsudkom SDEU C- 485/19 a ad2/ rozhodnutím najvyššieho súdu sp.zn. 5Cdo/29/2021.

19. Pokiaľ ide o druhú otázku položenú dovolateľom, najvyšší súd poukazuje na to, že v rozhodnutí sp. zn. 5Cdo/29/2021, týkajúcom sa podobnej skutkovej a právnej problematiky najvyšší súd najskôr poukázal na dovolacie rozhodnutia sp. zn. 3Cdo/169/2017 a 8Cdo/163/2018, ktoré obe boli neskôr zrušené ústavným súdom (III. ÚS 43/2020 a I. ÚS 51/2020). V tejto súvislosti akcentoval názor ústavného súdu vo veci sp. zn. I. ÚS 51/2020, že „nemožno pochybovať o tom, že bezúročnosť úveru nastupujúca ako ex lege dôsledok porušenia konkrétnych ustanovení zákona o spotrebiteľskom úvere má v prípade spotrebiteľovho plnenia nad rámec požičanej istiny ten následok, že na strane prijímajúceho veriteľa vzniká bezdôvodné obohatenie. Ide o špecifický predpoklad vzniku bezdôvodného obohatenia.

Jeho základ je daný porušením zákona už v priebehu kontraktačnej fázy, pričom však toto porušenie nemá vplyv na platnosť spotrebiteľskej zmluvy ako takej. Ide teda o ďalší typ skutkových okolností, ktoré treba vzhľadom na už uvedené špecifiká posúdiť najvyšším súdom nanovo“. Ústavný súd v danej veci ďalej konštatoval, že predchádzajúce rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/67/2011 a sp. zn. 5Cdo/121/2009 «nedávajú odpoveď na otázku, či je namieste plynutie začiatku subjektívnej premlčacej doby odvíjať od znalosti spotrebiteľa o právnej úprave zakotvujúcej bezúročnosť a bezpoplatkovosť úveru (uplatnenie zásady „neznalosť zákona neospravedlňuje“), ani na otázku, či za takéhoto stavu je moment, kedy reálne dôjde k plneniu spotrebiteľa nad rámec istiny, rozhodujúcim z pohľadu záveru o nadobudnutí skutočnej vedomosti spotrebiteľa o vzniku bezdôvodného obohatenia. V tomto kontexte je potrebné sa vysporiadať s otázkou súvisiacou s bežnou životnou skúsenosťou, a síce, či je pravdepodobné, aby dlžník platil veriteľovi plnenie, ak by vedel, že mu toto plnenie nepatrí. Otázkou je, či potom možno za moment, kedy sa dlžník dozvedel o vzniku bezdôvodného obohatenia a o tom, kto sa bezdôvodne obohatil, považovať uzatvorenie konkrétnej spotrebiteľskej zmluvy o spotrebiteľskom úvere.“ V rozhodnutí sp. zn. 5Cdo/29/2021 najvyšší súd zvýraznil špecifickosť situácie, vzniknutej a vyvolanej osobitosťou právnej úpravy spotrebiteľského práva, najmä zák. č. 129/2010 Z. z. V podstatnom uviedol, že „[z]a skutkovú okolnosť (skutkové okolnosti), ktorá je (sú) podstatná pre nadobudnutie vedomosti spotrebiteľa o vzniku bezdôvodného obohatenia a o tom, kto sa na jeho úkor bezdôvodne obohatil, potrebnej pre začatie plynutia subjektívnej premlčacej doby, je podľa názoru dovolacieho súdu potrebné považovať skutočnú vedomosť spotrebiteľa o tom, že nemá (nemal) plniť splátky spotrebiteľského úveru vo výške dohodnutej v úverovej zmluve. Bez tejto vedomosti je spotrebiteľ v presvedčení, že jeho povinnosťou je (bolo) plniť zmluvne dohodnutý záväzok a splácať dlh splátkami vo výške dohodnutej v zmluve, ktorej návrh riadne a podľa dôvery spotrebiteľa v súlade so zákonom vypracoval veriteľ - dodávateľ ponúkajúci svoj produkt. Nestačí preto len predpokladať, že oprávnená osoba skutkové okolnosti mohla vedieť, alebo sa ich mohla alebo mala dozvedieť, ak by vynaložila potrebnú starostlivosť. Dovolací súd zdôrazňuje, že spotrebiteľova vedomosť o tom, že výška splátok (resp. celého konečného dlhu zahŕňajúceho aj úroky a poplatky) je v úverovej spotrebiteľskej zmluve uvedená nesprávne, je sama osebe skutkovou okolnosťou, nie okolnosťou právnou (zistenie o rozpore takéhoto zmluvného dojednania so zákonom je len dôvodom nadobudnutia tejto vedomosti) ... Otázkou nadobudnutia skutočnej vedomosti spotrebiteľa o vzniku bezdôvodného obohatenia a o tom, kto sa na jeho úkor bezdôvodne obohatil, nemožno oddeliť od ustálenia momentu, kedy spotrebiteľ túto vedomosť získal. Ide totiž o to, či je možné pri každej zmluve o spotrebiteľskom úvere a u každého spotrebiteľa automaticky usudzovať nadobudnutie skutočnej vedomosti o bezdôvodnom obohatení len na základe spotrebiteľovej dôkladnej znalosti obsahu zmluvy o úvere a povinnosti plnenia na účet veriteľa, čo by v podstate znamenalo prezumpciu jeho vedomosti o rozpore jej (niektorých) ustanovení so zákonom ... Vychádzajúc z povahy spotrebiteľských právnych vzťahov realite praktického života, a teda aj zdravému rozumu, odporuje požiadavka podrobnej (až detailnej) znalosti právnych predpisov zo strany spotrebiteľa. Preto neinformovanosť spotrebiteľa, resp. jeho nedostatočná informovanosť v tejto oblasti mu nemôže byť na ujmu.“. Najvyšší súd v danej veci uzavrel, že „podstatnou skutkovou okolnosťou, ktorú by sa mal spotrebiteľ dozvedieť, aby mu začala plynúť subjektívna premlčacia lehota, je vedomosť o tom, že úver sa považuje za bezúročný a bez poplatkov. Pri skúmaní momentu, kedy spotrebiteľ nadobudol vyžadovanú skutočnú (preukázanú) vedomosť o tejto podstatnej skutkovej okolnosti ... je potrebné si uvedomiť, že ide o subjektívny okamih, v ktorom sa spotrebiteľ dozvie také skutkové okolnosti, ktoré mu umožnia uplatniť svoje práva v súdnom konaní žalobou o vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia, t. j. keď sa jeho právo stalo nárokom (actio nata). Rozhodujúce nie je, či možnosť dozvedieť sa tieto skutočnosti mal už skôr“.

20. Uvedené závery dovolacieho súdu boli plne súladné s rozsudkom Súdneho dvora Európskej únie (ďalej aj „Súdny dvor“) vydaného dňa 22. apríla 2021 vo veci LH proti Profi Credit Slovakia s.r.o. (C-485/19). „Podstatou prvej položenej prejudiciálnej otázky bolo určiť, či sa má zásada efektivity vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje, že na žalobu podanú spotrebiteľom o vrátenie súm zaplatených neoprávnene na základe nekalých podmienok v zmysle smernice 93/13 alebo na základe podmienok, ktoré sú v rozpore s požiadavkami smernice 2008/48, sa vzťahuje trojročná premlčacia lehota, ktorá začína plynúť odo dňa, keď došlo k bezdôvodnému obohateniu“. Súdny dvor v tejto súvislosti vyslovil názor, že „zásada efektivity sa má vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej

právnej úprave, ktorá stanovuje, že na žalobu podanú spotrebiteľom o vrátenie súm neoprávnene zaplatených v rámci plnenia zmluvy o úvere na základe nekalých podmienok v zmysle smernice 93/13 alebo na základe podmienok, ktoré sú v rozpore s požiadavkami smernice 2008/48, sa vzťahuje trojročná premlčacia lehota, ktorá začína plynúť odo dňa, keď došlo k bezdôvodnému obohateniu“.

13. Zhodne rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 7Cdo/181/2020, 7Cdo/79/2021 a 5Cdo/29/2021.

14. Občianskoprávne kolégium Najvyššieho súdu SR na svojom zasadnutí dňa 22.06.2022 prijalo na uverejnenie rozhodnutie číslo 13, podľa ktorého, „Analogická aplikácia desaťročnej objektívnej premlčacej doby súdmi Slovenskej republiky pri práve spotrebiteľa na vydanie bezdôvodného obohatenia (§ 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka) získaného plnením na základe spotrebiteľskej úverovej zmluvy, je právnym dôsledkom prednosti rozsudku Súdneho dvora Európskej únie C-485/19 zo dňa 22. apríla 2021 v právnom poriadku Slovenskej republiky (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. februára 2022 sp. zn. 7Cdo/268/2021 - R 15/2022). Dovolací súd dodáva, že analogická aplikácia spočíva v tom, že v týchto prípadoch sa neskúma zavinenie vo forme úmyslu.

15. Z uvedených dôvodov dovolací súd konštatuje opodstatnenosť námietky dovolateľa, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení v takej otázke (premlčanie), ktorá bola podkladom pre rozhodnutie vo veci samej, na základe čoho najvyšší súd uzatvára, že dovolanie žalobcu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) je nielen prípustné, ale tiež dôvodné.

16. Dovoláním napadnuté rozhodnutie tak spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Z uvedených dôvodov preto dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP). Keďže nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu, dovolací súd zrušil aj rozhodnutie súdu prvej inštancie, ako aj súvisiace rozhodnutie o trovách konania a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 2 v spojení s § 450 CSP).

17. V súvislosti s námietkou dovolateľa o nepreskúmateľnosti napadnutého rozhodnutia dovolací súd uvádza, že odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu zodpovedá právnomu posúdeniu veci, ku ktorému dospel odvolací súd. Vzhľadom na konštatované nesprávne právne riešenie podstaty prejednávaneho sporu odvolacím súdom považuje preto dovolací súd za nadbytočné zaoberať sa kvalitou odôvodnenia jeho rozhodnutia, nakoľko vec bude znovu predmetom rozhodovania pred súdom prvej inštancie, ktorému sa vec vracia na ďalšie konanie.

18. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

19. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

20. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.